



Дафни дю Морие

Алиби

1

Фентънови правеха обичайната си неделна разходка по Имбанк-мънт. Стигнаха до Албърт Бридж и както винаги спряха, за да решат дали да прехвърлят моста и да тръгнат към парковете, или да продължат пътя си покрай живописните шлепове-жилища. Като си мислеше за нещо, от което Фентън бе твърде далеч, жена му изведнъж каза:

– Напомни ми, щом се приберем, да се обадя по телефона на семейство Алхюсън. Ще ги поканя да пийнем по нещо. Техен ред е да дойдат у нас.

Фентън бе вперил безразличен поглед в движението по улицата. Машинално регистрира камион, който профуча твърде бързо по моста, спортна кола с трещящ ауспух и една детегледачка в униформен костюм, която пое наляво към Батърси – тя буташе количка с близнаци, чито личица бяха еднакви и кръгли като питки холандско сирене.

– Сега накъде? – попита жена му, а той я погледна безучастно, сякаш нямаше нищо общо с нея, обхванат от непреодолимото и наистина отвратително чувство, че както тя, така и всички останали хора, които вървяха по Имбанкмънт или по моста, са малки кукли на конци. Дори крачките им бяха отсечени; те подскачаха и се клатушкаха, сякаш не бяха истински, а гротескна имитация на онова, което трябваше да бъдат. Ами лицето на жена му – сивкавите очи, силно начервените устни, с новата пролетна шапка, килната наперено над едната вежда, – то не беше нищо друго, а маска, нарисувана набързо от нечия ловка ръка, ръката, която управляваше куклите, закачени на дървена летвичка. И самите кукли бяха измайсторени от същото това мъртво дърво, дърво за кибритени клечки.

Фентън бързо отмести поглед от лицето на жена си и сведе очи към земята, прокара припряно бастуна си по очертанията на един квадрат, образуван от плочите на уличната настилка, и заби върха му в някакво петно; точно в центъра. Сетне чу собствения си глас:

– Не мога да вървя нататък.

– Какво има? – запита жена му. – Да нямаш пак бодежи?

Веднага му стана ясно, че трябва да бъде нащрек. При всеки опит да обясни, тези големи озадачени очи щяха да се втренчат в него с недоумение и последвалите въпроси щяха да бъдат също тъй настоятелни и изпълнени с недоумение. Щяха да тръгнат обратно по омразния

булевард – за щастие вятърът този път духаше в гърбовете им, но затова пък още по-неумолимо щеше да ги тласка към безсмислието на предстоящите часове, тъй както реката край тях, която носеше плаващи дървета и празни кутии, неизбежно запрящаше товара си във вонящата тиня край някой от отсрещните докове.

Той ловко извъртя думите си, за да я успокои:

– Исках да кажа, че щом подминем шлеповете, по-нататък няма къде да вървим. Пътят свършва там. И твоите точета... – Фентън погледна обувките и – не са удобни за тази дълга обиколка из Батърси. – Имам нужда от движение, а ти не можеш да вървиш бързо. Защо не се прибереш у дома? Пък и днес следобед времето, не е много приятно.

Жена му извърна очи към небето. То бе натежало от облаци, мрачно, а и за щастие в този миг духна силен вятър, който я накара да потрепери под тънкото палто. Тя вдигна ръка, за да задържи шапката си.

– Мисля тъй да направя – рече му и после продължи с колебание в гласа: – Наистина ли нямаш бодежи? Изглеждаш бледен.

– Не, добре съм. Сам ще вървя по-бързо.

В този миг видя свободно такси и побърза да махне с бастуна.

– Качвай се – подкани я той, – няма смисъл да настиваш.

Преди да успее да му възрази, Фентън вече бе отворил вратата и бе съобщил адреса на шофьора. Време за спорове нямаше. Набута я вътре и докато таксито се отдалечаваше, видя как тя се опитва да смъкне прозореца, вероятно, за да му извика да не закъснява и да не забрави за Алхюсънови. Таксито се скри от погледа му надолу по Имбанкмънт и докато го гледаше, имаше чувството, че наблюдава онзи период от своя живот, с който е приключил завинаги.

Обърна гръб на реката и на Имбанкмънт, остави зад себе си шума и движението и потъна в плетеницата от тесни улички и площадчета, която се простираше между него и Фулам Роуд. Вървеше с единствената цел да заличи всичко, с което го бе белязал досадният живот, и да изтрие от съзнанието си мисълта за неделния ритуал. Този ритуал го караше да се чувствава като пленник.

Досега не бе му хрумвало, че може да избяга. Сякаш нещо прищрака в мозъка му, когато Една заговори за Алхюсънови. „Напомни ми, щом се приберем, да им се обадя по телефона. Техен ред е да дойдат у нас.“ Най-сетне можеше да разбере как се чувствава един удавник, пред чиито очи лъсва целият му скучен живот миг преди морето да го погълне. Звъни се на входната врата, чуват се веселите гласове на Алхюсънови, пътиета са подредени на бюфета, кратка суетня, всички се

настаняват – това бяха само частици от онова, което превръщаше съществуването му в доживотен затвор. Всеки ден започваше с дърпането на завесите и сутрешния чай, с отгръщането на вестника, закуската, сервирана в малката трапезария, където газовата камина гореше с нисък син пламък (намален за икономия), после идеше ред на пътуването с метрото до Сити, на дългите часове в службата с досадното прехвърляне на книжа, сетне обратно с метрото, където, притиснат от тълпата, разгръщаше вечерния вестник, и отново у дома – оставяше шапката, балтона и чадъра, а откъм дневната идеше шумът на телевизора, применен може би с гласа на жена му, която говореше по телефона. Дали беше зима или лято, пролет или есен, се разбираше по това, че със смяната на сезоните калъфките на столовете и на канапето в дневната се изпираха и на тяхно място се появяваха други, а дърветата на площадчето отвън бяха ту разлистени, ту голи.

„Техен ред е да дойдат у нас.“ И като гримасничеха и подскачаха на краката си, Алхюсънови идваха, покланяха се и изчезваха, а домакините, които ги бяха приели, на свой ред ставаха гости, поклащаха се, усмихваха се престорено – сякаш бяха две двойки, играещи старинен танц.

Сега, когато спряха край Албърт Бридж и Една заговори, времето внезапно престана да тече. Или по-точно то продължаваше да си тече по същия начин, но за нея, за Алхюсънови, които щяха да вдигнат телефона, за другите участници в кукления танц. Ала за него всичко се бе променило. Имаше чувството, че е обладан от някаква вътрешна сила. Сега той командваше. Негова беше сръчната ръка, която движеше тези кукли. А Една, горката Една, която таксито отнасяше в този момент към къщи, за да изпълни предопределената и роля – да подреди питиетата, да оправи възглавничките, да напълни чинийките със солени бадеми от куктията, – нямаше и представа за това, че той се е измъкнал от зависимостта и с една решителна крачка се е озовал в ново измерение.

Неделна апатия владееше улиците. Къщите бяха затворени, смълчани.

„Тези хора вътре не знаят – помисли си той – как само един мой жест ей сега, в този миг, би могъл да промени живота им. Едно почукване на вратата, някой ще отвори – прозяваща се жена, старец с плюшени чехли, дете, изпратено от раздразнени родители – и цялото им бъдеще ще зависи от това, което аз пожелаая да направя. Размазани мутри. Неочаквано убийство. Кражба. Пожар.“ Всичко бе толкова просто.

Погледна часовника си. Три и половина. Реши да действа по своя

система, свързана с имената на улиците и с номерата. Ще повърви още три преки нататък и тогава в зависимост от името на третата улица, от броя на буквите, съдържащи се в него, ще определи номера на къщата, с която ще започне.

Усети как интересът му расте и ускори крачка. „Каквото се падне, няма да хитрувам“ – рече си. Можеше да се случи жилищна кооперация или магазин за млечни продукти – все едно. Оказа се, че третата улица е дълга, от двете и страни се редяха мрачни викториански къщи, които напълно бяха загубили фасона си отпреди петдесетина години и сега отделни апартаменти или стаи от тях се даваха под наем. Улицата се казваше Боултинг. Осем букви, значи номер 8. Закрачи уверено, като оглеждаше входните врати, без да се смущава от стръмните каменни стъпала пред всяка къща или пък от боядисаните порти, тъмните сутерени и мрачната атмосфера, която лъхаше на нищета и разруха – пълен контраст с излъсканите врати и сандъчетата с цветя по прозорците около площад Риджънси, където той самият живееше.

Номер 8 не се различаваше от останалите къщи. Портата бе дори по-занемарена и като че ли увисналите дантелени пердета на грозния продълговат партерен прозорец навяхаха още по-голяма тъга. Тригодишно дете, момченце, седеше на площадката на стълбите – бледо, с безизразен поглед, то бе вързано по някакъв особен начин за желязната стъргалка за обувки, явно, за да не тръгне нанякъде. Вратата бе само притворена.

Джеймс Фентън изкачи стъпалата и се огледа за звънеца. Върху него бе залепено листче хартия с думите: „Не работи.“ Отдолу висеше староремска камбанка, закачена на канап. Можеше, разбира се, да се справи с плетеницата от възли, да освободи детето – въпрос на секунди, и да го понесе под мишница надолу по стъпалата, а сетне да реши как ще го ликвидира в зависимост от настроението си, от онова, което ще му хрумне. Но моментът за такова насилие все още не бе дошъл. Той не го желаше сега, защото чувството за неограничена власт над всичко, което го изпълваше, му подсказваше, че няма нужда от припрени действия, че времето е пред него.

Дръпна канапа на камбанката. Слабото подрънкване отекна в дългото преддверие. Неподвижните очи на детето го наблюдаваха равнодушно. Фентън се обърна назад и погледна към улицата – чинарът на края на тротоара се разлистваше, кафявата му кора бе нашарена с жълтеникави петна, а една мършава черна котка лижеше ранената си лапа. Мигът на очакването го опияняваше, тъй като в него се криеше някаква

тайна.

Чу как откряхнатата врата зад гърба му се отвори и някакъв женски глас с чужд акцент попита:

– С какво мога да ви услужа?

Фентън свали шапката си. Много му се искаше да каже: „Дойдох, за да ви удуша. Заедно с детето ви. Не изпитвам никакви лоши чувства към вас. Изпраща ме просто съдбата, натоварен съм да извърша това.“ А всъщност се усмихна. Жената бе бледа като детето на площадката, със същите безизразни очи, със същата права коса, някъде между двадесет и тридесет и пет. Вълнената жилетка, която носеше, бе твърде голяма, а тъмната, силно набрана пола, провиснала до глезените и, я правеше трътлеста.

– Давате ли стаи под наем? – попита Фентън.

В тъмните и очи проблесна светлинка, някаква надежда. Сякаш бе копняла за този въпрос с чувството, че никога няма да и го зададат. Миг след това лицето и отново помръкна и погледът и стана безизразен като преди.

– Къщата не е моя – обясни тя. – Преди хазаинът даваше стаи под наем, но сега се говори, че ще събарят всичко наоколо, за да строят блокове.

– Значи хазаинът не дава вече стаи под наем?

– Не. Каза мм, че не си струвало, тъй като заповедта за събаряне се очаквала всеки момент. Аз живея в сутерена.

– Разбирам – рече той.

С това разговорът като че ли приключи. Но Фентън продължи да стои там. Момичето или, да речем, жената – защото тя можеше да бъде и едното, и другото – погледна към детето и му заповяда да мълчи, макар че то само похлипваше едва чуто.

– Всъщност – подхвана Фентън, – дали пък няма да можете да ми дадете под наем една от стаите в сутерена? Бихме могли да уредим въпроса помежду си. Хазаинът няма нужда да знае.

Видя я как напруга ума си. Едно такова предложение изневиделица, при това от човек с неговия външен вид, и звучеше тъй невероятно, че просто главата и не можеше да го побере. И тъй като изненадата е най-добрата форма за настъпление, той побърза да се възползува от преимуществом си:

– Трябва ми само една стая за няколко часа на ден. Няма да спя тук.

Явно не бе по силите и да го претегли – костюм от туид, от онези, които се виждат често из улиците на Лондон, пък и по други места, мека

шапка, бастун, поддържано лице, възраст между четиридесет и пет и петдесет. Забеляза как безизразните и очи се разшириха още повече, докато се опитваше да намери някаква връзка между външния му вид и неочакваното предложение.

– За какво ви трябва стаята? – попита колебливо жената.

„Там е работата, че ми трябва много, драга моя. За да убия и теб, и детето ти, да разкова дъските на пода и да ви напъхам там. – Но засега ще почакате.“

– Трудно ми е да ви обясня – рече бързо той. – Аз съм служител и работният ми ден е дълъг. Но напоследък настъпиха някои промени и се нуждая от стая, където да прекарвам по няколко часа съвсем сам. Няма те представа колко е трудно да се намери нещо подходящо. Това тук ми се вижда идеално за целта. – Фентън премести поглед от празната къща към детето и се усмихна. – Ето например вашето, момченце. Възрастта му е толкова подходяща. Няма да ми създава никакви неприятности.

По лицето и премина нещо подобно на усмивка.

– Не се безпокойте, Джони е послушен. Седи тук с часове, няма да ви пречи. – После усмивката изчезна и на нейно място отново се появи колебливото изражение. – Не знам какво да ви кажа... Живеем в кухнята и в спалнята до нея. Отзад има една стая, където съм струпала някакви мебели, но едва ли ще я харесате. Нали разбирате, зависи какво ще искате да правите...

Гласът и се сниши и тя замлъкна. Тъкмо тази нейна апатия му беше нужна. Дали спеше тежко? Или лък бе наркоманка? От тъмните сенки под очите и можеше да се допусне подобно нещо. Още по-добре. Освен това беше и чужденка. Такива като нея се бяха навъдили доста.

– Покажете ми стаята и веднага ще преценя – каза той. За негово учудване жената се обърна и без да се бави, тръгна навътре през тясното мръсно преддверие. Запали една лампа при стълбата над сутерена и поведе Фентън надолу, като през цялото време мърмореше нещо за свое извинение. Някога в тази част на къщата естествено са се помещавали слугите. Кухнята, стайката с мивката и килерът сега служеха за дневна, кухничка и спалня на жената и при тази промяна те бяха станали по-неугледни и мръсни. Може би грозните тръби, ненужният сега бойлер и старата печка навремето са имали претенции, че служат за нещо – тръбите са били боядисани в бяло, печката – лъщяла. Бюфетът, който все още заемаше почти цялата дължина на една от стените, сигурно е бил ползван преди петдесетина години – по рафтовете му са били подредени лъснати медни тенджери, официален сервиз за хранене с орнаменти, а

наоколо се е суetyял готвач с престилка и брашнени ръце и е подвиквал нещо на момичето край мивката оттатък, което сигурно не само е задявал и по-щипвал. Сега мръсната, пожълтяла от времето боя се лющеше, изтритият линолеум бе съдран, а бюфетът беше празен, ако не се смятат някои вехтории по него, които нямаха нищо общо с първоначалното му предназначение – разнебитен радиоапарат с откъсната антена, купища разпокъсани списания и вестници, недовършена плетка, счупени играчки, парчета кекс, четка за зъби и няколко чифта обувки. Жената се огледа безпомощно.

– Не е лесно – рече тя, – като имаш и дете. Човек непрекъснато трябва да разтребва.

Очевидно бе, че тук никой никога не разтребваше, че жената вече е вдигнала ръце пред житейските проблеми. Но Фентън не каза нищо, само кимна учтиво и се усмихна. През една полуотворена врата зърна неоправено легло – това потвърждаваше предположението му, че тя обича да си поспива. Сигурно я бе събудил. Жената забеляза погледа му, затвори бързо вратата и почти несъзнателно понечи да се пооправи, като закопча жилетката си и приглади косата си.

– А къде е стаята, която не ползвате? – попита Фентън.

– Да-да, ей сега, разбира се – отвърна тя уклончиво и несигурно като че ли бе забравила за какво са слезли в сутерена. Поведо го обратно по коридора покрай едно помещение за въглища. „Това тук ще ми влезе в работа“ – помисли си той. По-нататък имаше клозет – отворената му врата бе подпряна с детско гърненце, до което се въргяляше скъсан брой на „Дейли Мирър“, и накрая спряха пред една стая, чиято врата беше затворена.

– Мисля, че няма да ви хареса – въздъхна жената, вече примирена.

И наистина, стаята можеше да свърши работа само на човек като него, човек, в когото намира безмерна сила, насочена към определена цел. Тя отвори със замах вратата, прекоси стаята и дръпна опърпаната завеса, скалпена от онзи плат, с който през войната затъмняваха прозорците. В този миг отвътре го удари миризма на влага, и то тъй силно, както понякога те блъсва в лицето крайречна мъгла. Заедно с това обонянието му безпогрешно различи мириса на изтичаща газ. Двамата сбърчиха носове и взеха да душат едновременно.

– Да, лоша работа – рече жената. – Трябваше да дойдат някакви майстори, но все ги няма.

Когато дръпна завесата, за да влезе въздух, корнизът падна заедно с плата, и през счупеното стъкло на прозореца в стаята скочи същата

черна котка с ранената лапа, която Фентън бе видял под чинара пред къщата. Жената лекичко я подритна. Свикнала с обстановката, котката се изниза към ъгъла, скочи върху някакъв сандък и се настани да спи. Фентън и жената се огледаха наоколо.

– Тук ще ми бъде много добре – заяви той. Едва ли неща като тъмните мърляви стени, неприветливият вид на стаята с форма на буква „Г“ и ниският таван можеха да му направят впечатление. – Виж ти, има дори и градинка. – Отиде до прозореца и погледна навън към запустялото, покрито с камъни парче земя, някогашна градина, край която е имало и настилка. Както стоеше изправен в сутеренната стая, тази гледка бе на равнището на главата му.

– Да – каза тя, – да, има градина. – И се приближи до него, за да погледне пустошта, за която и двамата бяха избрали толкова неточна дума. После, като сви леко рамене, жената продължи: – Спокойно е, както виждате, но няма много слънце. Северно изложение.

– Обичам стаите със северно изложение – рече разсеяно Фентън и вече виждаше във въображението си тесния трап, който щеше да изкопае за трупа и – нямаше нужда да бъде много дълбок. Обърна се към нея, огледа я, преценявайки размерите и, но срещна погледа и в който се четеше силно желание да постигне разбирателство, и бързо се усмихна, за да и вдъхне увереност.

– Художник ли сте? – запита тя. – Художниците обичат светлината да е от север.

Изведнъж изпита огромно облекчение. Художник. Разбира се. Точно такова обяснение му трябваше. Ето как щеше да се измъкне от затруднението.

– Отгатнахте тайната ми – отвърна Фентън закачливо и се засмя тъй истински, че сам се изненада. Заговори много бързо: – Всъщност между другото и художник. Затова ми е нужно да се уединявам по няколко часа на ден. Сутрините ми са заети с делови задължения, но след това съм свободен. Тогава започвам истински да работя. За мен това не е просто хоби, а страст. Възнамерявам да подготвя изложба докъм края на годината. Така че вие разбирате колко важно беше мен да намеря нещо... като това.

Той посочи с ръка обстановката, която би могла примами само котката. Увереността му беше заразителна, тъй че съмнението и недоумението, които преди се четяха в погледа и, тутакси изчезнаха.

– В Челси има много художници, нали? – обади се тя. – Поне така се говори, самата аз не знам. И все си мисля, че ателиетата трябва да са

нависоко, да може вътре да влиза светлината.

– Не е задължително – заяви Фентън. – Това е плод на придиричливост. И бездруго в по-късните часове не можеш да разчиташ на светлината отвън. Предполагам, че имате електричество.

– Да... – Жената отиде до вратата и завъртя ключа. Една гола крушка на тавана се оцъкли през булото на прахоляка, който я покриваше.

– Отлично – зарадва се той. – Друго не ми трябва. Погледна усмихнато към нещастното безизразно лице.

Горкичката, колко по-щастлива ще бъде, когато потъне във вечен сън. Също като котката, която спеше сега. Всъщност щеше да и стори истинска добрина, като я избави от тази несрета.

– Мога ли да се нанеса още утре? – попита я. Отново надежда в погледа и веднага след това някакво смущение, объркване или може би неудобство бе забелязал тази бърза промяна още, когато за първи път застана на вратата, търсейки квартира.

– Не попитахте за... наема – отговори тя.

– Колкото решите – заяви Фентън и махна отново с ръка, за да покаже, че парите не са пречка.

Жената преглътна, очевидно, без да знае какво му отговори, бледото и лице се покри с червенина и сетне се престраши:

– Най-добре ще бъде да не съобщавам на хазаина. Ще кажа, че сте приятел. Бихте могли да ми давате по една-две лири всяка седмица, колкото сметнете за нужно.

Тя го гледаше напрегнато. Естествено, реши Фентън, трета страна в уговорката не бива да се намесва.

– От днес нататък всяка седмица ще ви плащам по пет лири в брой.

Извади от портфейла си шумящи, нови банкноти. Жената протегна плахо ръка и не свали очи от тях, докато той ги броеше.

– Нито дума на хазаина – предупреди я, – а ако някой ви пита нещо за наемателя, кажете, че е ваш братовчед, художник, дошъл за известно време на гости.

Тя вдигна очи и за първи път се усмихна като че ли шеговитите му думи и връчването на банкнотите бяха скрепили с печат някакъв съюз между тях.

– Не приличате на мой братовчед, нито пък на художниците, които съм виждала. Как се казвате?

– Симс – отвърна той веднага, – Маркър Симс. – И се зачуди защо инстинктивно бе произнесъл името на тъста си, отдавна починал адвокат, когото при това ненавиждаше.

– Благодаря ви, мистър Симс. Сутринта ще ви изчистя стаята. – И за да потвърди своето намерение, тя вдигна котката от сандъка и я избута навън през прозореца, сетне попита: – Утре следобед ли ще си донесете нещата?

– А, нещата ли? – повтори той.

– Ами това, което ви трябва за работата. Нямате ли бои и там всичко останало?

– Да... да, разбира се – рече Фентън, – трябва да си донеса принадлежностите. – Отново огледа стаята. Не, нямаше да ги коли, и дума да не става. Никаква кръв. Никаква цапаница. Трябваше да ги удуши, докато спят, и двамата – жената и детето. Така беше много по-благогордно.

– Ако ви трябва бои, няма да ви се наложи да ходите далеч – поясни тя. – На Кинг Роуд има няколко магазина за художници. Минавам покрай тях, когато ходя за покупки. На витрините им са изложени разни картони и стативи.

Фентън сложи ръка на устата си, за да не го види как се усмихва. Това, че го приемаше по такъв начин, беше наистина трогателно. Показваше, че не го подозира в нищо, че му се доверява.

Тя отново го поведе обратно по коридора и нагоре по стълбата към преддверието.

Обърна се и за втори път му се усмихна през рамо.

– Аз бях в такова положение... Ако не се бяхте появили... Не знам какво щях да правя.

Застанаха заедно на горната площадка на стълбището. Направо изумително. Нима и тя самата не казваше, че неочакваната му поява е божия воля? Потресен, Фентън впери поглед в нея.

– Значи сте били изпаднали в беда?

– Беда? – Жената вдигна ръце и безпомощността и отчаянието се изписаха отново на лицето и. – Каква по-голяма беда от това да си чужденка в тази страна, пък и бащата на детето се измъкна и ме остави без пари, без дори да знам към кого да се обърна. Честна дума, мистър Симс, ако не бяхте дошли днес... – Тя не довърши изречението си, обърна очи към момченцето, завързано за стъргалката, и сви рамене. – Горкичкото дете! Та ти за какво си виновен, Джони?

– Да, горкичкото дете – повтори след нея Фентън, – само страда. Пък и вие. Е, ще направя, каквото ми е по силите, за да сложа край на тия страдания. Повярайте ми, ще го сторя.

– Много сте добър. Наистина, благодаря ви.

– Напротив, аз ви благодаря. – Той се поклони лекичко, наведе се и

погали детето по главата. – Довиждане, Джони, до утре. – В отговор жертвата му впери в него все тъй безизразния си поглед.

– Довиждане, мисис... всъщност как ви е името? Мисис...

– Казвам се Кауфман, Ана Кауфман.

Докато слизаше надолу по стъпалата и сетне излезе през портата, тя не преставаше да го следва с поглед. Прогонената котка мина покрай краката му и се отправи отново към счупения прозорец. Фентън вдигна шапката си и с елегантен жест махна за довиждане към жената, към детето, към котката, към цялата тази смълчана, неприветлива къща.

– До утре – провикна се той и закрачи самоуверено по Боултинг Стрийт като човек, комуто предстои голямо приключение.

Въодушевлението не го напусна дори когато застана пред вратата на собствения си дом. Отключи със секретния ключ и заизкачва стълбите, тананикайки си някаква песен отпреди тридесет години. Една както обикновено беше на телефона – до ушите му достигнаха реплики от познат безконечен разговор, естествено между две жени. Бяха извадени повече чаши, което означаваше, че очакват гости. Една закри с длан мембраната на слушалката и съобщи:

– Алхюсънови ще дойдат. Поканих ги на вечеря.

Той и се усмихна и кимна. Много преди обичайното време си наля глътка шери, за да се почерпи за успешния край на конспирацията, която тъй свършено бе изпилал през изминалия час. Разговорът по телефона приключи.

– Изглеждаш по-добре – отбеляза Една. – Разходката те е ободрила.

Наивността и му се видя толкова забавна, че едва успя да скрие напушилия го смях.

2

Наистина късмет, че жената спомена за статива и другите принадлежности. Щеше да изглежда пълен глупак, ако на следващия ден се бе появил там с празни ръце. Наложил се да излезе по-рано от работа, за да си набави необходимите вещи. Беше във вихъра си. Разбира се, статив, платна, туби с бои, четки, терпентин – уж смяташе да направи няколко дребни покупки, а в крайна сметка пакетите се оказаха толкова огромни, че май се налагаше да вземе такси. Това само увеличи ентузиазма му. Трябваше да изиграе ролята си докрай. Междувременно, решил да се възползува от неочаквано пламналата страст у клиента си, продавачът непрекъснато прибавяше нови бои към списъка, а самият Фентън разглеждаше тубите, четеше наименованията им и го обземаше някакво блажено чувство и истински възторг от покупките. Позволил си да е безразсъден, разточителен. Самите думи – хром, сиена, ултрамарин, охра – го опияняваха, действаха му като вино. Най-сетне успя да надвие изкушението и заедно с всичките покупки се натовари в едно такси. Боултинг Стрийт № 8 – самото изговаряне на този необичаен за него адрес вместо името на познатия площад, където живееше, сякаш внасяше нов загадъчен елемент в приключението.

Чудно защо, ала когато таксито навлезе в квартала, редицата от почти еднакви сгради вече не му подейства толкова тягостно. Вярно, вчерашният вятър бе утихнал, слънцето проблясваше от време на време, във въздуха, макар и едва-едва, вече се усещаше, че приближава април, а с него и дните щяха да станат по-дълги, но всъщност не това бе причината за особеното усещане, което изпита. Някаква атмосфера на очакване витаеше край № 8. Когато плати на шофьора и изнесе пакетите от таксито, той видя, че тъмните опърпани завеси на прозорците долу ги няма и на тяхно място са закачени набързо скалпени пердета от твърде ярък оранжев плат. Точно в този момент някой дръпна пердетата и жената, вдигнала на ръце детето, цялото омазано с конфитюр, му махна. Котката скочи от перваза, приближи се до него, взе да мърка и да отрива извития си гръб в крачолата на панталона му. Таксито потегли, а жената вече слизаше по стъпалата да го посрещне.

– Джони и аз ви чакаме цял следобед. Това ли е всичко, което носите?

– Всичко. Не е ли достатъчно? – засмя се Фентън.

Тя му помогна да свалят нещата в сутерена и когато хвърли поглед към кухнята, Фентън отбеляза, че жената не само бе сменила пердетата, а бе се постарала да сложи и някакъв ред. Обувките и детските играчки бяха напъхвани под бюфета, а масата бе застлана с покривка и подредена за чай.

– Не можете да си представите колко прашна беше вашата стая – рече тя. – Чистих я до полунощ.

– Не биваше да правите това – заяви Фентън. – Не биваше да си губите времето.

Жената спря до вратата и очите и отново се впериха в него с онзи безизражен поглед.

– Значи няма да е за дълго? – заекна тя. – От думите ви вчера предположих, че ще останете няколко седмици.

– Не заради това – отвърна бързо Фентън. – Искях да кажа, че и бездруго ще изпоцапам всичко с боите, та няма смисъл да се чисти.

Тя явно си отдъхна. Усмихна се и отвори вратата.

– Заповядайте, мистър Симс.

Той не можеше да не го признае – бе се потрудила. Стаята имаше съвсем друг вид. Миришеше другояче. Въздухът, който преди вонеше на газ, сега лъхаше на карбол – във всеки случай дезинфекциращо средство. Вехтото парче плат бе изчезнало от прозореца. Дори бе извикала някой да смени счупеното стъкло. Изчезнало бе леговището на котката, сиреч сандъкът. Сега до стената се мъдреше маса с два малки разнебитени стола, появило се бе и кресло, покрито със същия ужасен оранжев плат, който бе видял на кухненските прозорци. Над полицата на камината, където вчера нямаше нищо, висеше „Мадоната с младенца“ – репродукция в ярки цветове, с календар отдолу. Очите на Мадоната, мечтателни и скромни, гледаха усмихнато към Фентън.

– Е... ама наистина... – понечи да каже нещо, но за да скрие вълнението си, защото всичко това бе наистина много трогателно. Тази нещастница бе положила огромни усилия в един от своите може би последни земни дни. Той се обърна я започна да разпокакова багажа си.

– Дайте да ви помогна, мистър Симс – обади се жената и преди да успее да и възрази, тя вече бе коленичила сред пакетите.

Взе да развързва възлите, да маха амбалажната хартия, нагласи статива му. После заедно извадиха тубите с боите от кутиите, подредиха ги на масата и подпряха платната на стената. Беше забавно, сякаш играеха на някаква абсурдна игра, и колкото учудващо да бе, тя се включи в тази игра, като през цялото време остана съвсем сериозна.

– Какво ще нарисувате най-напред? – попита жената, когато всичко беше подредено и дори върху статива бе поставено платно. – Сигурно си имате нещо наум, нали?

– Да, имам нещо предвид, разбира се. – Той се усмихна на безграничното и доверие към него и неочаквано, жената също се усмихна.

– Аз отгатнах темата ви – каза тя.

Фентън почувствува, че пребледнява. Как бе отгатнала? За какво намекуваше?

– Какво сте отгатнали? Какво искате да кажете? – попита я той рязко.

– Ще започнете с Джони, нали?

Как така да убие детето преди майката? Какво чудовишно предложение! И защо се опитваше тя да го подтикне към това? Време имаше достатъчно, а и плана си все още не бе изработил...

Жената мъдро клатеше глава. Постепенно и не без усилие Фентън се върна към действителността. Всъщност тя му говореше за картината, която ще рисува. Ами разбира се.

– Умна жена сте вие – рече Фентън. – Точно така, ще рисувам Джони.

– Той ще слуша, няма да мръдне. Ако го вържа, ще седи при вас с часове. Ще ви трябва ли сега?

– Не, не – отвърна раздражено Фентън. – Аз никак не бързам. Най-напред трябва да обмисля всичко.

Лицето и помръкна. Явно бе разочарована. Огледа още веднъж стаята, която тъй ненадейно се бе превърнала в истинско, според нейните представи, ателие на художник.

– Тогава да ви предложи чаша чай – каза жената и за да избегне пререканията, той я последва в кухнята. Настани се на стола, който тя му предложи, пи чай и яде сандвичи, докато мърлявото момченце го гледаше, без да мига.

– Та... – промълви неочаквано детето и протегна ръка.

– Той на всички мъже вика Та – обясни жената, – макар че собственият му баща не му обръща никакво внимание. Не така, Джони. Недей да безпокоиш мистър Симс.

Фентън направи усилие и се усмихна любезно. Децата поначало го дразнеха. Продължи да яде сандвича си, посърбвайки от време на време и от чая.

Жената също седна на масата и взе да разбърква разсеяно чая си, докато той навярно толкова изстина, че надали можеше да се пие.

– Хубаво е, когато човек има с кого да си поговори – отбеляза тя. – Знаете ли, мистър Симс, преди да дойдете, бях толкова самотна... С тая празна къща отгоре. Да имаше поне работници, да сноват напред-назад, а то никой не се мярка. Пък и кварталът е един такъв... нямам никакви приятели.

Значи всичко се нарежда, помисли си той. Никой няма да забележи отсъствието и когато изчезне. Щеше да му бъде трудно да се измъкне, ако в къщата живееха хора. А при това положение можеше да действа по всяко време и никой нямаше да разбере. Нещастна хлапачка, надали бе на повече от двадесет и шест-седем години, а изглежда, много бе изпатила.

– ... отиде си, без да каже дума – говореше тя. – Само три години бяха минали от пристигането ни в тази страна, ама непрекъснато се местехме, все без постоянна работа. По едно време бяхме и в Манчестър, Джони се роди там, в Манчестър.

– Отвратително място – отбеляза съчувствено Фентън. – Вечно вали.

– Казвам му: „Трябва да си намериш работа!“ – продължи жената и удари с юмрук по масата, пресъздавайки отново момента. – „Така не можем да продължаваме, казвам. Това не е живот, нито за мен, нито за детето ти.“ Че ние, мистър Симс, няхахме пари дори за наема. Какво да обясня, когато дойде хазаинът? А пък нали сме и чужденци, винаги си имаме разправии с полицията.

– Каква полиция? – стресна се Фентън.

– За документите – обясни тя, – толкова неприятности си имаме с документите. Нали знаете как е – трябва да се регистрираме. Мистър Симс, моят живот е нещастен от много години насам. В Австрия известно време бях прислужничка при един отвратителен човек. Просто трябваше да избягам. Бях само на шестнайсет години, а когато се запознах с мъжа си, ама той тогава още не ми беше мъж, струваше ми се, че найсетне виждам някаква надежда и ако заминем за Англия...

Тя продължи да нарежда, като през цялото време го гледаше и разбъркваше чая си, а гласът и който звучеше много приятно и напевно, може би поради това, че говореше по-бавно и с немски акцент, му действуваше някак си успокоително и заедно с тиктакането на будилника върху бюфета и ударите на детската лъжица по чинията бе нещо като приятен акомпанимент на собствените му мисли. Оглеждаше се и с огромно задоволство установяваше, че не е нито в службата си, нито у дома си, а е Маркър Симс, художникът – безспорно голям художник, може

би недотам майстор, що се отнася до багрите, но затова пък истински талант в областта на предумишленото престъпление. А жертвата седеше срещу него и сама слагаше живота си в ръцете му, гледаше го почти като спасител – всъщност то така си и беше.

– Чудно нещо – рече тя бавно, – вчера не ви познавах, днес ви разказвам живота си. Вече сте ми приятел.

– И то искрен приятел – потупа я той по ръката. – Уверявам ви, така е. – Усмихна се и се надигна от стола.

Жената се пресегна, взе чашата, остави я в мивката, после изтри устата на детето с ръкава на жилетката си.

– Е, сега, мистър Симс – рече тя, – какво бихте предпочели най-напред? Да си легнем или да рисувате Джони?

Той впери в нея недоумяващ поглед. Да си легнат? Добре ли беше чул?

– Не можах да ви разбера – каза Фентън.

Тя стоеше и търпеливо го чакаше да тръгне.

– Както желаете, мистър Симс. За мене е все едно. Аз съм на ваше разположение.

Усети как вратът му взе да гори и лицето му пламна. Нямахше място за съмнение – нейната недвусмислена усмивка и погледът, и това кимване с главата в посока към спалнята. Нещастното момиче явно му правеше предложение, убедена, че той наистина го очаква... иска го... Отвратителна работа.

– Вижте какво, мадам Кауфман – обърна се към нея с „мадам“, защото му звучеше по-добре от мисис и като че ли повече прилягаше на чуждата и националност, – страхувам се, че има някаква грешка. Вие, струва ми се, криво ме разбрахте.

– Моля? – рече тя, объркана от неговите думи, и отново опита да се усмихне. – Не се бойте. Тук никой няма да дойде. Ще завържа Джони.

Всичко звучеше толкова нелепо. Да завърже детето... Не бе казал нищо, което би могло да я накара да направи такова обидно заключение. Ала ако дадеше воля на естествения си гняв и речеше да напусне къщата, това би означавало край на всичко, край на безупречно скроените му планове. Щеше да се наложи да започва някъде всичко отначало.

– Много любезно... извънредно любезно е от ваша страна, мадам Кауфман – каза той. – Благодаря ви за предложението. То е наистина великодушно. За нещастие работата е в това, че всъщност аз от години съм напълно негоден... още от войната, една стара рана... Много отдавна трябваше да се простя с подобни радости в живота. Впрегнах

всичките си усилия в изкуството, отдадох се изцяло на картините си. Затова така се радвам, че най-сетне намерих това малко убежище. То е от огромно значение за мене. И ако отсега нататък ще сме приятели...

Търсеше думи, за да се измъкне. Жената сви рамене.

Лицето и не показваше нито облекчение, нито разочарование. Явно и беше все едно.

– Не се притеснявайте, мистър Симс – рече тя, – аз просто си мислех, че може би сте самотен. Знам какво е самотата. А сте толкова мил. Ако някога почувствувате, че бихте искали...

– О, веднага ще ви кажа – прекъсна я бързо Фентън. – Непременно. Но уви, боя се, че... Е, да оставим тези неща. Работа, работа ме чака... – Той се усмихна отново, давайки си вид, че бърза, и отвори вратата на кухнята. Слава богу, че междуременно бе закопчала жилетката си, че както бе започнала да я разкопчава, току-виж, всичко свършеше злополучно. Тя вдигна детето от стола и тръгна след него.

– Винаги съм искала да видя как работи истинският художник – заговори жената – и ето на, усмихна ми се късметът. Джони ще оцени този шанс, когато поотрасне. Как ще обичате да го сложа, мистър Симс? Прав ли да стои, или по-добре да седне? В каква поза ще поискате да го рисувате?

Е, прекаляваше вече. От трън, та на глог. Ами че тя взе да му се качва на главата. Да не мисли, че ще я остави да му се мотае наоколо. За да може да се справи с отвратителния малчуган, майката не биваше да му се пречка.

– Позата е без значение – солна и се Фентън. – Аз не съм фотограф. И ако има нещо, което не мога да понасям, то е да ме наблюдават, когато работя. Сложете Джони там, на стола. Предполагам, че ще седи мирно.

– Ще донеса въжето – каза жената и се запъти обратно към кухнята, а той унесено се загледа в платното, опънато на статива. Очевидно трябваше да направи нещо с това платно. Чист провал, ако го остави празно. Ще и се види подозрително. Ще вземе да си мисли, че нещо не е наред. Би могла дори да повтори ужасното си предложение отпреди пет минути...

Фентън взе една-две туби и изстиска по малко боя върху палитрата. Натурална сиена. Неаполитанска жълта... Хубаво ги бяха нарекли. Бяха ходили веднъж в Сиена, той и Една – беше преди години, малко след сватбата. Спомни си ръждиво розовата зидария и онзи площад – как му беше името?... – където провеждаха прочутите конни състезания.

Неаполитанска жълта. Така и не стигнаха до Неапол тогава. Виж Неапол и умри. Жалко, че не обиколиха повече места. Сетне по навик все отиваха в Шотландия, защото Една искаше да бяга от горещините. Лазурносиня... човек би помислил, че трябва да е най-наситеното или пък може би най-чистото синьо. Лагуни покрай Южните морета, летящи риби. Колко прекрасни бяха боите върху палитрата...

– Започваме... И да слушаш, чуваш ли, Джони.

– Фентън вдигна очи. Жената бе сложила детето на стола и го галеше по главичката.

– Ако се нуждаете от нещо, трябва само да ме повикате, мистър Симс.

– Благодаря ви, мадам Кауфман.

Тя се измъкна от стаята и внимателно затвори вратата. Художникът не трябваше да бъде обезпокояван. Художникът трябваше да бъде оставен насаме с творението си.

– Таа – обади се неочаквано Джони.

– Мълчи – срязва го Фентън. Точно разчупваше един въглен на две. Бе чел някъде, че художниците най-напред скицират главата. Намести счупеното парче между пръстите си, сви устни, очерта върху платното един кръг, огромна луна. После отстъпи и присви очи. Сам се зачуди, но кръгът наистина напомняше на заоблено лице, само че още не личеше физиономията... Джони го наблюдаваше, ококорен срещу него. Фентън разбра, че ще му трябва много по-голямо платно. Това върху статива щеше да побере само главата на детето. Много по-сполучлив щеше да стане портретът, ако можеше да сложи и рамене под главата, защото тогава и лазурносинята боя щеше да влезе в употреба. С нея щеше да оцвети жилетката на детето.

Смени платното с по-голямо. Да, този размер беше много по-добър. Сега предстоеше да скицира лицето отново... очите... две точки там, където трябваше да бъде носът, и една чертичка за устата... две отвесни линии за врата и още две – приличаха на закачалка – за раменете. Ето че се получи лице, човешко лице. Засега не точно като на Джони, но по-късно... Важното бе да нанесе боя върху платното. Непременно трябваше да използва част от боята. Взе трескаво да си избира четка, топна я в разредителя, после боязливо мацна няколко пъти в лазурносиньото и в снежнобялото, за да ги размеси, и се нахвърли със замах върху платното.

Яркият цвят, блестящ, сияещ, го гледаше настойчиво, сякаш искаше още и още. Жилетката на Джони не беше точно такъв син цвят, но

какво от това? Той набра смелост и нанесе още от боята, при което цялата долна част на платното се покри с енергично намацани сини ивици, а това по свой начин създаваше своеобразен вълнуващ контраст с лицето, скицирано с въглен. Сега то вече беше истинско лице и стената зад главата на детето, която не бе нищо повече от стена, когато за първи път влезе в стаята, изведнъж придоби цвят, розово зеленикав. Той трескаво грабваше туба след туба и изстискваше по малко от всяка, избра друга четка, за да не цапа четката със синьото... по дяволите, тази загоряла сиена нямаше нищо общо с града, в който беше ходил, а по-скоро приличаше на кал. Трябваше да я изтрие, трябваше му парцали, нещо, с което да я махне... Тръгна бързо към вратата.

– Мадам Кауфман! – извика той. – Мадам Кауфман! Можете ли да ми дадете някакви парцали?

Жената се появи веднага, като разкъсваше една долна дреха. Фенгън дръпна парчето плат от ръцете и започна да чисти четката от кафеникавата боя, която го дразнеше. Обърна се и я видя, че наднича в платното.

– Недейте! – сопна и се той. – Никога не бива да се гледа творението на художника, когато то е още в съвсем начална фаза.

Жената отстъпи разочарована.

– Извинете – каза му, сетне колебливо добави: – Много е модернистично, нали?

Той се взря в нея изпитателно, после премести поглед към платното и от платното към Джони.

– Модернистично? Да, разбира се. Какво, си въобразявате, че ще бъде? Нещо такова? – И посочи с четката глуповато усмихнатата Мадона над полицата. – Аз съм съвременен човек. Имам собствено виждане. Сега ме оставете да работя спокойно.

На една палитра нямаше достатъчно място за всички бои. Слава богу, че бе купил две. Изстиска останалите туби на втората палитра и взе да ги размесва. Богатство от пищни цветове – невиджани залези и зори, които го омайваха с ненадминатата си прелест. Венецианската червена не беше като червеното в двореца на дожите, а малки капчици кръв, които сякаш се разпръскаха и се запечатваха в мозъка, за да си останат завинаги там, цинквайсът не бе белият цвят на смъртта, а излъчваше някаква девствена хубост. Ами светлата охра... светлата охра носеше изобилието на живота, възраждането, пролетта, тръпката на април дори когато не бе пролет, и не само тук, а и на което и да било друго място...

Какво от туй, че се смрачаваше и трябваше да запали лампата.

Детето бе заспало, но той продължаваше да рисува. След малко жената дойде и му каза, че е осем часът. Искате ли да вечеря?

– Това няма да ме затрудни, мистър Симс – рече тя.

Изведнъж Фентън осъзна къде се намира. Осем часът, а те винаги вечеряха в осем без петнадесет. Една вероятно го чакаше и се чудеше какво се е случило с него. Остави палитрата и четките. По ръцете и сакото му имаше боя.

– Ами сега какво ще правя? – не можа да скрие паниката си Фентън.

Жената разбра. Грабна разредителя и някакво парцалче и взе да трие сакото му. Той отиде с нея в кухнята и настъргено започна да търка ръцете си на мивката.

– Занапред трябва винаги да си тръгвам в седем.

– Да. Ще ви подсещам. Утре ще дойдете ли?

– Разбира се, – отвърна с раздражение Фентън, – разбира се. Не пийте нещата ми.

– Няма, мистър Симс.

Той изкачи бързо стълбите на сутерена, излезе от къщата и се затича по улицата. По пътя започна да обмисля какво ще каже на Една. Отбил се е в клуба и там са го склонили да поиграе бридж. Не искал да прекъсва играта, пък и не разбрал как е минало времето. Звучеше правдоподобно. И утре пак щеше да каже същото. Една трябваше да свикне с тези отбивания в клуба след работа. Той не можеше да измисли по-добро прикритие за очарователните мигове от двойствения си живот.

3

Дните се изнизваха с невероятна скорост, тези дни, които преди сякаш се влачеха и изглеждаха безкрайни. Разбира се, във всичко това се намесиха и някои нови обстоятелства. Налагаше се да лъже не само пред Една, но и в службата. Измисли си някаква неотложна работа, която уж трябваше да се върши в ранния следобед, нещо свързано с нови клиенти, нов семеен бизнес. Каза им, че засега можел да работи само половин ден. Естествено разбирал много добре, че ще се отрази върху заплатата му. Ако пък шефът смятал, че това ще пречи на работата... За негова изненада те се хванаха на въдицата. И Една също – за клуба. Всъщност той не винаги се оправдаваше с клуба. Понякога казваше, че има допълнителна работа, някъде из Сити, а от време на време говореше загадъчно, че уреждал някаква голяма сделка, твърде деликатна и сложна, за да бъде обсъждана. Една изглеждаше доволна. Тя си живееше постарому. Само животът на Фентън се бе променил. Сега редовно, всеки следобед около три и половина, той прекрачваше дворната врата на № 8 и хвърляше поглед към кухненския прозорец на сутерена, където се виждаше лицето на мадам Кауфман, която надничаше иззад оранжевите пердета. После тя се появяваше на задната врата, откъм градинката, и му отваряше. Решили бяха да не използват предния вход. Влизането отзад им се струваше по-малко подозрително.

– Добър ден, мистър Симс.

– Добър ден, мадам Кауфман.

Беше глупаво да и вика Ана. Можеше да си помисли нещо... Без такива работи. Обръщението „мадам“ я държеше на разстояние. Тя наистина му помагаше много. Чистеше ателието – двамата винаги говореха за стаята му като за ателие, – грижеше се за четките, приготвяше всеки ден нови парцали и с пристигането му поднасяше чаша чай, съвсем пресен, а не като този, който запарваха в службата. А момченцето... момченцето му бе станало направо симпатично. След като завърши първия портрет, Фентън започна да проявява по-голяма търпимост към детето. Сякаш чрез него момчето се бе възродило. Сега то беше творение на Фентън.

Вече бе средата на лятото и Фентън бе нарисувал много портрети на детето, което продължаваше да му вика „Таа“. Ала той не се бе задоволил само с този модел. Рисуваше и майката. А това му носеше още

по-голямо удовлетворение. Чувствуваше се направо всемогъщ, когато я пренасяше върху платното. Не заради очите, чертите на лицето или пък кожата и – боже опази, та нейната кожа почти нямаше цвят, – а някак си заради формите и, заради самия факт, че е в състояние да пренесе върху едно празно платно цял-целеничък жив човек, и то не просто човек, а жена. Не се вълнуваше от това, че творението му няма никаква прилика с жената от Австрия на име Ана Кауфман. Той не се и стремеше към подобно нещо. Естествено първия път, когато му позира, тя с цялото си простодушие очакваше нещо от рода на картинките върху кутиите за шоколадови бонбони. Той обаче бързо и затвори устата.

– Наистина ли ме виждате така? – попита го печално.

– Защо, какво има?

– Ами..., ами защото, мистър Симс, гледам си устата, такава една зейнала, като на голяма риба.

– Като на риба? Глупости! – Та тя да не си въобразява, че устата и е изящна и изписана като лък на купидонче. – Грешката ви е, мадам, че никога не сте доволна. И вие сте като всички останали жени.

Той гневно започна да размесва боите. Жената нямаше право да критикува работата му.

– Не бива да ми говорите така, мистър Симс – рече тя след една-две минути. – Та аз съм много доволна от петте лири, които ми давате всяка седмица.

– Нямах предвид парите.

– Ами какво имате предвид тогава?

Фентън се обърна към платното и нанесе едва забележимо розова боя, за да даде плът на ръката.

– За какво ставаше дума? – попита той. – Ето че забравих. Не беше ли нещо за жените? Наистина не си спомням. И ви казах да не ми пречите.

– Прощавайте, мистър Симс.

„Точно така – помисли си Фентън. – Какво си вреш носа, дете не ти е работата? Трябва да си знаеш мястото.“ От всичко на света най-не можеше да понася жени, които спорят и се опитват да се налагат или пък все нещо мърморят и си търсят правата. Нима не знаеха, че не са създадени за това? Бог бе определил за тях по-друга роля – трябваше да се подчиняват, да са сговорчиви, нежни, слаби. Но те за жалост рядко биваха такива. Всъщност жената изглеждаше такава, каквато трябваше да бъде, и живееше истинския си живот сякаш само в мечтите или зърната мимоходом, зад някой прозорец, или облегната на някой балкон, или, да

речем, затворена в рамка и окачена на стената – той смени четката си с друга, ставаше все по-сръчен, – естествено и нарисувана върху платно като това пред него. А тази тук взела да плеши, че бил направил устата и като на риба...

– Като по-млад – заговори Фентън – бях изпълнен с амбиции.

– Да станете голям художник ли?

– Не, не точно това – отвърна той, – но смятах да стана голям човек. Известен. Да постигна нещо наистина забележително.

– Все още има време, мистър Симс – отбеляза жената.

– Може би... може би... – Кожата не трябваше да бъде точно розова, а малко по-мургава, в по-топъл цвят. Всъщност бащата на Една бе виновен за всичко с безкрайните си забележки към начина им на живот. От момента, в който се сгодиха, нито веднъж не каза, че Фентън е постъпил правилно. Старецът все роптаеше, все беше недоволен. „Ще се вдигнете да живеете в чужбина! – бе възкликнал той. – Човек не може да живее свястно в чужбина. А и Една няма да издържи. Далеч от приятелите си и от всичко, с което е свикнала. Главата ми не го побира.“

Той умря, и слава богу. От самото начало се навираще между тях. Маркъс Симс... Виж, Маркъс Симс, художникът, бе съвсем различен човек. Сюрреалист. Модерен художник. Старчето сигурно сега се обръщаше в гроба си.

– Седем без петнайсет е – промълви жената.

– По дяволите... – Той въздъхна и се отдръпна от статива. – Мразя така да си прекъсвам работата, пък и сега вечер е толкова светло. Бих могъл да продължа още час и дори повече.

– Ами защо не продължите?

– Ех! Домашни задължения – поясни Фентън. – Майка ми, горката старица. Ще припадне от притеснение.

Това със старата си майка го бе измислил през изтеклите седмици. Била прикована на легло. Обещал и бил да се прибира всяка вечер в осем без петнадесет. Ако не се появявал навреме, лекарите не отговаряли за последствията. А той бил много привързан към нея.

– Бих искала да я доведете да живее тук – рече моделът му. – Толкова е пусто, след като си тръгнете вечер. Знаете ли, говори се, че тази къща може и да не я разрушават. Ако е вярно, защо да не наемете апартамента на партера, тъй и за майка ви ще има място.

– Тя вече за нищо на света не би се преместила – заяви Фентън. – Знаете, като прехвърли човек осемдесетте. Тепърва няма да си промени тя навичките. – Стана му смешно, като си представи физиономията на

Една, ако вземеше да и каже, че ще бъде по-удобно да продадат къщата, в която бяха живели почти двадесет години, и да наемат квартира на Бултинг Стрийт №8. Каква шеметна буря щеше да настъпи. Ами Алхюсънови, ако някоя неделя ги поканят на вечеря в тази къща!

– Освен това – рече той на глас – всичко туй не би имало никакъв смисъл.

– Какъв смисъл, мистър Симс?

Фентън премести поглед от многоцветното петно на платното, което му бе станало тъй скъпо, върху тази жена с рядка права коса и безизразен поглед, седнала да му позира, и се опита да си спомни какво го бе накарало преди толкова месеци да изкачи стъпалата на мрачната къща и да потърси стая. Сигурно някакво моментно раздражение, предизвикано от горката Една и ветровития сив ден. с разходката по Имбанкмънт, а може би и фактът, че Алхюсънови щяха да им идват на гости. Вече беше забравил какво точно бе имал наум през онази отдавна отминала неделя – знаеше само, че оттогава насам животът му се беше променил, че в тази малка уединена стая в сутерена най-сетне го бяха оставили на мира, а жената на име Ана Кауфман и детето Джони се бяха превърнали в символ на анонимността, на спокойствието. Тя само приготвяше чая му и чистеше четките. Бе част от обстановката, подобно на котката, свита на перваза, която, щом го видеше, почваше да мърка, макар че досега не бе и дал ни една троха.

– Няма значение, мадам Кауфман – рече Фентън. – Скоро ще направим изложба и целият град ще заговори за вашите портрети и за портретите на Джони.

– Това е май нещо като да броим листенцата на маргаритките: тази година... догодина... някога... никога.

– Вие съвсем не ми вярвате – възрази той. – Аз ще ви докажа. Почакайте и ще видите.

Тя подхвана отново дългия, отегчителен разказ за мъжа в Австрия, от когото избягала, и за съпруга, който я изоставил в Лондон – Фентън вече знаеше всичко толкова добре, че можеше да и подсказва, но думите и не му пречеха. Те бяха част от обстановката, от тъй желаната анонимност. „Какво толкоз, нека да си дрънка, щом така се успокоява“ – мислеше си той. Това съвсем не му пречеше съсредоточено да рисува порткала, който тя ядеше и от който неохотно оставяше на скута си парченца и за Джони – рисуваше го по-голям от истинските, в – по-наситен цвят, по-кръгъл, огромен, ярък.

А когато вечер се прибираше към дома си по Имбанкмънт –

всъщност пътят вече съвсем не му напомняше за онази неделя, а бе свързан с новия му живот, – Фентън хвърляше в реката скиците, направени с въглен, и подготвителните рисунки към картините. Сега те бяха претворени в цветове и вече не му трябваха. Заедно с тях политаха надолу и празните туби, мръсните парцали и четките, премного зацапани с боя. Хвърляше ги от Албърт Бридж и ги поглеждаше за миг как първо плават, а сетне водата ги поглъща или пък течението ги понася надолу, за да се превърнат в примамка за някоя проскубана, мърлява чайка. Сякаш и грижите му изчезваха заедно с изхвърления боклук. Всичко, което го гнетеше, потъваше в реката.

4

Бе се договорил с Една да отложат годишната почивка за средата на септември. Така щеше да има време да завърши автопортрета, върху който работеше и с който според него щеше да приключи настоящия цикъл. Очакваше го приятна почивка в Шотландия. Приятна за първи път от години насам, защото имаше за какво да се завърне в Лондон.

Вече почти не обръщаше внимание на кратките сутрини в службата. Надве-натри позакърпваше нещата и никога, не се връщаше след обяда. На колегите си казваше, че имал много други задължения, които от ден на ден ставали по-неотложни и че всъщност бил решил през есента да се раздели с досегашната си работа.

– Ако не ни бяхте предупредили – заяви сухо старшият съдружник на фирмата, – ние щяхме да ви предупредим.

Фентън сви рамене. Изглежда, се готвеха да му създават неприятности, тъй че по-добре бе да избърза и да напусне. Можеше да уреди това с едно писмо от Шотландия. Тогава цяла есен и през цялата зима щеше да се отдаде на рисуване. Щеше да си наеме и прилично ателие. Това тук в края на краищата беше само нещо временно. Едно голямо ателие с подходящо осветление и кухненски бокс – само през няколко улици в момента се строяха подобни – щеше да разреши въпроса му за през зимата. Там наистина щеше да твори и да постигне нещо голямо. Нямаше да се чувства повече като аматьор, който краде оттук-оттам време за работа.

Изцяло бе погълнат от автопортрета. Мадам Кауфман изнамери огледало и го закачи на стената, така че началото не беше трудно. После разбра обаче, че му е невъзможно да нарисува очите си. Примижа, сетне пробва как ще излезе, ако ги нарисува затворени, и тогава се получи портрет на спящ мъж. Може би болен. Видът му будеше безпокойство.

– Значи не ви харесва? – отбеляза Фентън пред мадам Кауфман, когато тя влезе да му каже, че часът е вече седем.

Жената поклати глава.

– Като го погледна, тръпки ме полазват. Не, мистър Симс, това съвсем не сте вие.

– Доста е напредничав портретът за вкуса ви – каза и с усмивка той.
– Мисля, че най-точно ще е, ако го нарека авангарден.

А самият Фентън бе направо очарован. Автопортретът беше

истинско произведение на изкуството.

– Е, засега толкова – допълни той. – Следващата седмица заминавам на почивка.

– Заминавате?

В гласа и прозвуча такава тревога, че той се обърна и вдигна очи към нея.

– Да, ще трябва да заведа старата си майка в Шотландия. Защо?

Тя впери тревожен поглед в него, цялото и изражение се промени. Човек би помислил, че и е нанесъл непоносим удар.

– Но аз нямам друго освен вас. Ще остана съвсем-сама.

– Ще ви платя, бъдете спокойна – отвърна бързо той. – Ще си получите парите предварително. Ще отсъствам само три седмици.

Жената продължи да се взира в него, а после изведнъж очите и се наляха със сълзи и започна да плаче.

Прекаляваше. Какво, по дяволите, искаше да каже? Какво щяла да прави и къде щяла да се дене. Нали обеща да и даде парите! Ще продължи да си живее както досега. Наистина, ако тя смяташе да се държи така, за него щеше да е по-разумно да побърза да си намери ателие. За нищо на света не би позволил мадам Кауфман да се превърне в бреме за него.

– Скъпа мадам Кауфман, та вие знаете, че аз не съм тук за постоянно – рече натъртено той. – След време, тъй или инак, ще се преместя. Вероятно още тази есен. Нужно ми е по-голямо пространство. Естествено ще ви уведомя предварително. Но трябва да помислите за бъдещето, да настаните Джони в детска градина и да си намерите някаква работа. В края на краищата така и за вас ще бъде по-добре.

Сякаш и бе зашлевил шамар. Стоеше като попарена, бе напълно съкрушена.

– Ами сега какво ще правя? – повтори тя глупаво и после, като че ли все още не можеше да повярва на ушите си, попита: – Кога заминавате?

– В понеделник. Потеглям за Шотландия. Ще прекараме там три седмици. – Изрече последните думи много категорично, за да не остави място за съмнения.

Бедата е в това, че е неинтелигентна, реши той, докато миеше ръцете си на кухненската мивка. Бива я да ти свари чаша хубав чай и да почисти четките, но само толкова.

– И вие трябва да си починете – предложи весело Фентън. – Разходете Джони по реката до Саутенд или до някое друго място.

Думите му увиснаха във въздуха. Само един тъжен взор и безпомощно свиване на раменете.

Следващият ден – петък – бе краят на работната му седмица. Сутринта той осребри един чек, за да и предплати за трите седмици. Добави още пет лири за собствено успокоение.

Когато пристигна на № 8, Джони бе вързан на старото си място до стъргалката пред входа. От доста време не бе постъпвала така с момчето. Фентън влезе през задната врата в сутерена; радиото не свиреше и кухнята бе затворена. Отвори и погледна вътре. Вратата към спалнята също беше затворена.

– Мадам Кауфман! – извика той. – Мадам Кауфман!...

Тишина, сетне жената отговори, но гласът и бе глух и изнемощял:

– Кажете.

– Какво ви е?

Отново пауза и след това:

– Не се чувствавам много добре.

– Съжалявам. Мога ли да ви помогна с нещо?

– Не.

Ето, че си показваше рогата. Нима досега бе изглеждала добре? Но поне си мълчеше. Не се опита да му свари чай, дори не беше приготвила подноса. Фентън остави плика с парите на кухненската маса.

– Донесох ви парите – извика и. – Двайсет лири. Защо не излезете да си купите нещо? Такъв прекрасен следобед. Въздухът ще ви ободри.

Наистина, трябваше малко да я стресне. Нямахше да и позволи да проси от него съчувствие с такива номера.

Той влезе в ателието, като си подсвиркваше високо. Стресна се, когато откри, че всичко бе така, както го беше оставил, предната вечер. Четките, неизмити, сплъстени от засъхналата боя, лежаха върху изцапаната палитра. Стаята непипната. Е, това вече наистина бе прекалено. Мина му през ум да си прибере плика от кухненската маса; Кой го би по главата въобще да споменава за почивката. Трябваше в края на седмицата да и изпрати парите по пощата заедно с бележка, че е заминал за Шотландия. А сега какво? Ще го вбесява с тия свои цупеници, при това занемарила задълженията си. Ами чужденка, от тях не може друго да се очаква, не можеш да им се довериш. В края на краищата ще ти изиграят някакъв номер.

Отнесе, в кухнята четките си, палитрата, терпентина и няколко парцала и колкото може по-шумно взе да пуска крановете и да действа наоколо, за да и покаже, че е принуден да се заеме с нейната работа.

Разтрака се с чашата и чинийката за чая, разтърси кутията, в която тя държеше захарта. Ала от стаята не се чуваше и звук. „По дяволите – помисли си той, – нека да се цупи...“

Върна се в ателието и без особен ентузиазъм се зае да доизкусурява автопортрета, но му беше трудно да се съсредоточи. Нищо не се получаваше. Платното сякаш не искаше да оживее. Тази жена бе опропастила днешния му ден. Накрая реши да си върви – час и повече преди обичайното време. Не можеше да разчита, че тя ще изчисти, след като снощи бе постъпила така. Ами ако се заинатеше да не пипне нищо през целите тези три седмици?

Преди да подреди платната едно върху друго, Фентън ги вдигна, строи ги покрай стената и се опита да си представи как биха изглеждали, окачени в изложбената зала. Веднага се набиваха на очи, несъмнено. Човек не можеше ей тъй да ги подмине. Имаше нещо... носеха нещо в себе си картините в цялата тази колекция! Не знаеше какво е то. Естествено не можеше той сам да преценява творбите си. Ето... главата на мадам Кауфман например, онази, която тя бе оприличила на риба... може би наистина имаше такъв момент, във формата на устата... или пък в очите, твърде изпъкналите очи? И все пак беше прекрасна картина. Убеден бе, че е направо изключителна. Ами автопортретът, този спящ мъж – макар незавършено, произведението имаше своя стойност.

Усмихна се, като си представи как влизат заедно с Една в някоя от малките галерии из уличките край Бонд Стрийт и той и казва между другото: „Някакъв нов художник, има изложба тук. Голям шум се вдигна около него. Критиците не могат да решат гений ли е или луд.“ А Една, естествено: „Ти сигурно за първи път посещаваш подобно място.“ Какво усещане за надмощие, какъв триумф! Сетне, когато и разкриеше истината, тя щеше да го погледне другояче, В очите и щеше да се чете уважение. Щеше да разбере, че макар и след много години, съпругът и все пак си е извоювал слава. Нали всъщност това му се искаше най-много от всичко. Да изненада хората наоколо, да ги смути.

Фентън огледа за последен път познатата стая. Платната бяха вече събрани, стативът разглобен, четките и палитрата изчистени, избърсани и опаковани. Ако решише да се изнесе след връщането си от, Шотландия – а той беше напълно сигурен, че това се налага при идиотското поведение на мадам Кауфман, – всичко беше готово за преместването. Трябва само да извика такси, да изкара навън нещата и да потегли.

Затвори прозореца и вратата и като понесе под ръка седмичния си пакет, съдържащ, както той ги наричаше, отхвърлените варианти –

ненужни рисунки, скици и други боклуци, – отиде отново в кухнята и се провикна през затворената врата на спалнята:

– Аз си тръгвам. Надявам се, че до утре ще се оправите. Ще се видим след три седмици.

Забеляза, че пликът бе изчезнал от масата. Значи не беше чак толкова болна.

После я чу, че ходи из стаята, сетне вратата се откряна малко и тя се показа през тесния процепа. Потресе го. Изглежда ужасно – бяла като платно, с мазна права коса, която не бе видяла нито гребен, нито четка. От кръста надолу се беше увила с одеяло и въпреки горещия душен ден се бе навлякла с дебела вълнена жилетка.

– Ходихте ли на лекар?

Тя поклати глава.

– На ваше място бих отишъл. Не изглеждате добре. – Спомни си за момченцето, което продължаваше да стои завързано за стъргалката. – Да ви доведе ли Джони?

– Ако обичате.

Очите и напомнях очи на страдащо животно. Испита безпокойство. Беше отвратително да си тръгне и да я остави така. Но какво пък можеше да направи? Изкачи стълбите на сутерена, мина през пустото преддверие и отвори вратата. Детето седеше отвън свито. Изглежда, не бе мръднало, откакто Фентън влезе в къщата.

– Хайде, Джони – подкани го. – Ще те заведа долу при мама.

Момченцето се остави да го развърже. То бе също тъй унило и безразлично, както и жената. Колко безпомощни са и двамата, помисли си Фентън. Някой наистина трябваше да се погрижи за тях, трябваше някаква социална служба да ги поеме. Вероятно имаше места, където се занимават с подобни хора. Фентън свали детето долу и го настани на обичайното му място до масата.

– Няма ли да хапне нещо?

– Сега ще приготвя чай – отговори мадам Кауфман.

Тя се измъкна от стаята все така увита с одеялото и се дотътра до него. В ръцете си държеше някакъв пакет, загърнат в хартия и вързан с канап.

– Какво е това? – запита я Фентън.

– Боклук. Бихте ли го хвърлили заедно с вашия? За сметта ще дойдат чак другата седмица.

Фентън взе пакета и се спря за миг, като се чудеше с какво друго би могъл да и помогне.

– Да си кажа право – рече той неловко, – доста съм неспокоен. Сигурна ли сте, че от нищо друго нямате нужда?

– Не. – Не го нарече мистър Симс. Не се опита да се усмихне или да му подаде ръка. В очите и дори не се четеше укор. Гледаше го безмълвно.

– Ще ви изпратя картичка от Шотландия – заяви Фентън и погали Джони по главата. – До скоро виждане. – Глупав израз, не обичаше да го използва.

Измъкна се от задната врата, заобиколи къщата, мина през портата и закричи по Боултинг Стрийт. Нещо го гнетеше, някакво чувство, че не се е държал добре, не е проявил човештина. Може би трябваше да поеме инициативата и да я накара да отиде на лекар.

Септемврийското небе бе прихлупено я по Имбанкмънт се вдигаше прахоляк, бе някак мрачно. Дърветата отсреща в Батърси, в парковете отвъд реката, бяха унили и посърнали съвсем като в края на лятото. Изгубили свежия си цвят, потъмнели. Хубаво бе, че заминаваше за Шотландия, където щеше да диша чист, прохладен въздух.

Той разтвори пакета си и започна да се разделя с „отхвърлените варианти“, като ги мяташе един по един в реката. Глава на Джони, много слаба работа наистина. Несполучлив опит с котката. Платно, което бе изцапал с нещо и вече не можеше да използва. Те полетяха от моста, сетне се понесоха по течението. Платното заплава като кибритена, кутийка, бяло, безпомощно сред водите. Натъжи се, като го гледаше как изчезва.

Тръгна обратно по Имбанкмънт към дома си и точно щеше да пресече, когато се усети, че все още носи увития в хартия пакет, който му бе дала мадам Кауфман. Беше забравил да го хвърли заедно с другите неща. Увлъкъл се бе да наблюдава как изчезват собствените му боклуци.

– Понечи да метне пакета в реката, ала видя, че един полицаи го гледа от отсрещния тротоар. Почувствува някакво неудобство – не беше редно така да се хвърлят боклуци – и погледна през рамо. Полицаят все още зяпаше след него. Кой знае защо, нещо го караше да се чувства виновен. Може би силната ръка на закона. Продължи, като полюшваше безгрижно пакета и си тананикаше. По дяволите, защо пък точно в реката – ще пусне пакета в едно от кошчетата за боклук в парка на болницата „Челси“.

Сви към парка и пусна пакета в първото кошче, там имаше два-три вестника и куп портокалови кори. Това вече не бе нарушение. Видя как глупавият полицаи го наблюдава през парапетите, но умело се престори,

че не го е забелязал. Човек би помислил, че се опитва да се отърве от бомба. После пое бързо към къщи и докато се качваше по стълбите, си спомни, че Алхюсънови бяха поканени на вечеря. Традиционната вечеря, преди да заминат на почивка. За разлика от друг път сега това не му се стори толкова досадно. Щеше да им приказва за Шотландия, без да си мисли, че са го хванали в капан и не може да диша. Как би се опулил Джак Алхюсън, ако можеше да узнае по какъв начин Фентън прекарва следобедите си! Нямаше Да повярва на ушите си!

– Здравей, подранил си – рече Една, която нареждаше цветя в дневната.

– Да. Успях навреме да приключа всичко в службата. Рекох си: защо да не взема да обмисля маршрута? Нямам търпение, ще ми се час по-скоро да тръгнем на север.

– Радвам се – отбеляза жена му. – Боях се, че след като ходим там толкова години, в Шотландия ти е вече скучно. Но въобще не изглеждаш отегчен. Отдавна не си изглеждал тъй добре.

Целуна го по бузата, а той, успокоен и доволен, отвърна на целувката и. С усмивка се захвана да разглежда картата. Та Една не знаеше, че е омъжена за гений.

Алхюсънови пристигнаха и точно сядаха да вечерят, когато някой позвъни на предната врата.

– Кой може да бъде? – възкликна Една. – Да не се окаже, че сме поканили и други хора и в залисията сме забравили за това?

– Не съм платил сметката за електричеството – обади се Фентън. – Сега ще ни прекъснат тока и няма да ядем суфле.

Той спря да разрязва пилето и Алхюсънови се разсмяха.

– Аз ще отворя – рече Една. – Мей има важна работа в кухнята. Вече знаете гвоздеа на вечерята – суфле.

Върна се след няколко минути, развеселена, но и доста изненадана.

– Не е инкасаторът, ами направо полицията.

– Полицията? – повтори Фентън.

Джак Алхюсън му се закани с пръст:

– Знам те аз теб, ама този път те пипнаха, братко.

Фентън остави ножа.

– Наистина ли, Една, какво искат?

– Нямам понятие – отвърна тя. – Един униформен полицаи и някакъв друг човек, вероятно също полицаи, но в цивилни дрехи. Искат да говорят със собственика на къщата.

Фентън сви рамене.

– Ти оправи пилето – каза той на жена си. – Ще се опитам да ги отпратя. Вероятно са сбъркали адреса.

Излезе в антрето, но щом видя човека в униформата, лицето му се промени. Това бе точно този полицаи, който го зяпаше на Имбанкмънт.

– Добър вечер – поздрави ги. – С какво мога да ви бъда полезен?

Цивилният пое инициативата.

– Днес, късно следобед, да сте минавали през парка на болницата „Челси“?

И двамата го гледаха настойчиво и Фентън разбра, че е безполезно да отрича.

– Да, минах оттам.

– Носили сте някакъв пакет?

– Всъщност да.

– И сте оставили пакета в кошчето за боклук край входа откъм Имбанкмънт, така ли, сър?

– Да.

– А бихте ли ни казали какво съдържаше пакетът?

– Нямам представа.

– Ще ви задам въпроса другояче, сър. Бихте ли ни казали откъде взехте пакета?

Фентън се поколеба. Какво всъщност искаха от него? Начинът, по който го разпитваха, не му се харесваше.

– Не разбирам какво ви засяга тази работа – заяви той. – Нима има нещо нередно в това човек да си хвърли боклука в някое кошче?

– Нищо нередно, ако става дума за обикновен боклук – рече другият. Лицата им бяха много сериозни.

– А мога ли аз да ви задам един въпрос?

– Да, сър.

– Искате да кажете, че този полицаи тук, спомням си, че минах покрай него, когато патрулираше, всъщност ме е проследил и е взел пакета, след като съм отминал?

– Точно така.

– Не можех да си представя, че един полицаи ще се занимава с такива работи. Според мен би било по-добре, ако изпълняваше съвестно редовните си задължения:

– Редовните му задължения изискват да наблюдава хора, които се държат подозрително.

Фентън започна да се ядосва:

– В моето поведение нямаше нищо подозрително. Днес следобед

ми се наложи да разчистя това-онова в службата и имам навика на път за дома да хвърлям ненужните неща в реката. Много често храня и птиците. Днес точно се канех да хвърля пакета, когато забелязах, че този полицаи тук гледа към мен. Мина ми през ума, че е може би нередно да хвърлям боклук в реката и затова реших да го пхна в кошчето.

Двамата мъже продължиха да го гледат настойчиво.

– Току-що заявихте – започна цивилният, – че не знаете какво е имало в пакета, а сега твърдите, че вътре имало ненужни неща от службата. Кое е вярното?

Фентън усети, че го хващат натясно,

– И двете твърдения са верни – рече троснато той. – Хората в службата увиха пакета и аз не знаех какво са сложили в него. Понякога слагат и стари бисквити, а после по пътя аз го отварям и както вече ви казах, храня птиците.

Личеше, че и това не минава. Изписано бе на сериозните им лица. Усети, че обяснението му звучи доста необезопасително – мъж на средна възраст ще събира боклук, за да може на път за къщи да го хвърли в реката. Да не искаше да го вземат за хлапе, от тия, дето мятат клечки от моста и наблюдават как ще доплават до другия бряг. Но това беше най-доброто, което му хрумна, и сега трябваше да държи на него. В края на краищата не бе извършил престъпление – в най-лошия случай щяха да го обявят за чудак. Цивилният само каза:

– Прочетете записките си, сержант.

Мъжът с униформата извади бележника си и зачете на глас:

– „В шест и пет днес вървах по Имбанкмънт и на отсрещния тротоар забелязах човек, който, изглежда, се готвеше да хвърли един пакет в реката. Той видя, че го гледам, и продължи бързо нататък, после се обърна, за да разбере дали все още го наблюдавам. Поведението му беше подозрително. Насочи се към входа на парка край болницата «Челси» и след като се огледа и реши, че наоколо няма никой, пусна пакета в кошчето и отмина. Отидох, извадих пакета и проследих мъжа, докато той влезе в дома на Анърсли Скуеър номер четиринайсет. Занесох пакета в участъка и го предадох на дежурния. Отворихме го заедно. В него бе завито мъртво, преждевременно родено бебе.“

Полицаят с рязко движение затвори бележника.

Фентън изведнъж се почувствува безкрайно отпаднал. Някаква смесица от ужас и панически страх го затисна, обви го като в гъст облак и той се строполи на един стол.

– Боже мой! Божичко, какво може да е станало?...

През облака видя Една, която го гледаше, застанала до отворената врата на трапезарията. Алхюсънови стояха зад нея. Цивилният казваше:

– Налага се да дойдете с нас в участъка и да дадете показания.

5

Фентън седеше в кабинета на полицейския инспектор – самият инспектор беше зад бюрото си, а в стаята бяха още цивилният, униформеният полицай и някакъв друг човек, медицинско лице. Една също. Той изрично бе помолил жена му да присъства. Алжюсънови чакаха отвън, но като че ли нямаше по-ужасно нещо от изражението на лицето на Една. Личеше, че тя не му вярва. Нито пък полицаите.

– Да, това продължава вече шест месеца – повтори той. – Когато казвам „продължава“, имам предвид, че от шест месеца рисувам, нищо друго, нищо друго въобще... Изпитвах непреодолимо желание да рисувам... Не мога да го обясня. Никога няма да мога. Ей тъй, желанието просто ме обхвана. И без да се замислям, прекрачих прага на Боултинг Стрийт номер осем. Жената излезе и аз я попитах дали дава стая под наем. Поговорихме няколко минути и тя каза, че имала стая в сутерена – нейна била, нямала нищо общо с хазаина. Споразумяхме се да не казваме нищо на хазаина. Нанесох се и от шест месеца ходя там всеки следобед. Не споделих това с жена си. Мислех, че няма да ме разбере...

Той се обърна отчаяно към Една, а тя просто седеше и го гледаше настойчиво.

– Признавам, че излъгах – продължи Фентън. – Излъгах всички. Излъгах у дома, излъгах в службата. Съобщих им, че имам контакти с друга фирма и ходя там следобед, а на жена си казвах... моля те, потвърди това, Една... казвах и, че оставам да работя до късно или пък, че играя бридж в клуба. А всъщност всеки ден отивах на Боултинг Стрийт номер осем. Всеки ден.

Та той не бе сторил нищо лошо. Защо го гледаха така? Защо Една се бе вкопчила в креслото?

– На колко години е мадам Кауфман ли питате? Не знам. Около двацет и седем... може би трийсет, трудно е да се каже точно... има малко момченце, Джони... австрийка е, животът и е една много тъжна история... съпругът и я напуснал... Не, никога не съм виждал други хора в къщата, никакви мъже... Не знам, казвам ви, не знам... Ходех там, за да рисувам. Не за друго. Тя ще ви каже. Ще ви каже истината. Смятам, че е много привързана към мене... По-точно не, нямам предвид това, привързана в смисъл, че е благодарна за парите, които и плащам..., тоест за наема, петте лири, които и давам за стаята. Между нас нямаше

абсолютно нищо друго, не би могло и да има, и дума не можеше да става за друго... Да, точно така, разбира се, че нищо не знаех за нейното положение. Аз не съм много наблюдателен... обикновено не забелязвам такива неща. И тя не е споменавала нищо, нито дума. Фентън се обърна отново към Една:

– Ти ми вярваш, нали?

– Никога не си ми казвал, че искаш да рисуваш – рече тя. – Откакто сме женени, не си говорил нито за рисуване, нито за художници.

Сините и очи го пронизваха с леден поглед и това той наистина не можеше да понесе. Попита инспектора:

– Не може ли да отидем на Боултинг Стрийт сега, веднага? Горката женица, сигурно е много отчаяна. Трябва да я прегледа и лекар, някой трябва да се погрижи за нея. Не можем ли да отидем там заедно, и съпругата ми също, тъй че мадам Кауфман да обясни всичко?

Слава богу, съгласиха се. Решиха да отидат на Боултинг Стрийт. Извикаха полицейска кола, в която се качиха той, Една и двама полицаи. Алхюсънови ги последваха със собствената си кола. Чу ги как обясняват на инспектора, че не искали да оставят мисис Фентън сама, и то след такъв удар. Много любезно от тяхна страна, разбира се, но всъщност нямаше от какво да се опасяват – нали щом се приберат у дома, той щеше тихо и спокойно да и обясни всичко. Нещата изглеждаха така ужасно заради атмосферата в полицейския участък, която го караше да се чувства виновен, направо престъпник...

Колата спря пред познатата къща и те слязоха. Фентън ги поведе през портата, зави към задната врата и я отвори. Щом се озоваха в коридора, усетиха миризмата на газта.

– Пак изпуска отнякъде – поясни Фентън. – От време на време е така. Тя вика майстори, но те все не идват.

Никой не реагира на думите му. Той тръгна бързо към кухнята. Вратата беше затворена и тук миризмата на газ бе още по-силна.

Инспекторът прошепна на подчинените си:

– По-добре ще е мисис Фентън да остане в колата при приятелите си.

– Не – рече Фентън, – искам жена ми да чуе истината.

Но Една тръгна обратно по коридора с един от полицаите. Алхюсънови я чакаха със сериозни изражения на лицата. После като че ли всички наведнъж влязоха в спалнята на мадам Кауфман. Вдигнаха транспаранта, за да влезе въздух, но това не разсея непоносимата миризма на газ. Наведоха се над леглото. Тя спеше там заедно с Джони. И двамата

спяха дълбоко. Пликът с двадесетте лири лежеше на пода.

– Не можете ли да я събудите? – попита Фентън. – Не можете ли да я събудите и да и кажете, че мистър Симс е тук? Мистър Симс.

Един от полицайте го хвана за ръката и го изведе от стаята.

Когато съобщиха на Фентън, че мадам Кауфман е мъртва, Джони също, той поклати глава и промълви:

– Ужасно е... ужасно..., ако ми беше казала, ако знаех само какво да направя... – Но като че ли първоначалният шок бе тъй голям (полицайте в дома му, внезапното разкритие, съдържанието на пакета), че сега самото нещастие не му действа със същата сила. То сякаш бе нещо неизбежно.

– А може би така е най-добре – рече Фентън. – Тя, беше съвсем сама на света. Тя и детето. Нямаха си нийде никого.

Не му беше ясно какво чакат всички. Линейка може би или там нещо друго, за да отнесат бедната мадам Кауфман и Джони. Попита:

– Ние с жена ми можем ли да си вървим?

Инспекторът се спогледа с цивилния и после каза:

– Боя се, че не, мистър Фентън. Вие ще трябва да се върнете с нас в участъка.

– Но аз ви казах всичко, цялата истина – рече уморено Фентън. – Друго няма. Аз нямам нищо общо с тази трагедия. Абсолютно нищо. – После се сети за картините си. – Не погледнахте картините ми. Те са всички тук, в съседната стая. Моля ви, нека жена ми се върне заедно с приятелите ни. Нека да ги видят. Освен това след случилото се искам да изнеса вещите си оттук.

– Ще се погрижим за тях – заяви инспекторът. Изрече го с безразличен, но нетърпящ възражения тон. „Държи се неприветливо – помисли си Фентън. – Важничи, представител на закона.“

– Смятате да се погрижите, добре – рече Фентън, – но те са моя собственост и са ценни. Не виждам какво право имате да се разпореждате с тях.

Той погледна инспектора, сетне колегата му с цивилните дрехи. Лекарят и другите полицаи бяха все още в спалнята и от неподвижните им лица ставаше ясно, че всъщност не проявяват никакъв интерес към творчеството му. Смятаха, че то е само оправдание, трябвало му е за алиби, и единственото нещо, което искаха сега, бе да го върнат в полицейския участък и да продължат да го разпитват за тази жестока, ужасяваща трагедия в спалнята, за мъртвото недонесено дете.

– Готов съм да дойда с вас, инспекторе – рече примирено Фентън, –

но имам една молба – да ми позволите да покажа картините на жена си и на приятелите отвън.

Инспекторът кимна на подчинения си, той излезе от кухнята и групичката се отправи към ателието. Фентън сам отвори вратата и ги покани да влязат.

– Трябва да имате предвид – рече той, – че работя при окаяни условия. И светлината, както виждате, е лоша. Нямам никакви удобства. Чудя се как се задържах тук толкова време. Впрочем възнамерявах да се изнеса, щом се върна от почивката. Казах го на бедната женица и тя сигурно много се е притеснила от това.

Запали лампата и докато те стояха и оглеждаха наоколо – разглобен статив, платна, внимателно опрени на стената, – мина му през ум, че тази очевидна подготовка за изнасяне оттук сигурно им се струва подозрителна, сякаш наистина е знаел какво се е случило в спалнята зад кухнята и е имал намерение да избяга.

– Естествено бях наел това само временно – каза Фентън, продължавайки да се извинява за малката стая, която никак не приличаше на ателие, – но се оказа, че ми върши работа. В къщата нямаше никой друг, нямаше кой да ме разпитва. Тук бяха само мадам Кауфман и момченцето.

Забеляза, че Една е влязла заедно с Алхюсънови и другите полицаи и всички го гледат със същите неподвижни, сериозни лица. Защо се държеше така Една? Пък и семейство Алхюсън. Нима платната, опрени на стената, не им правеха впечатление? Нима не, разбираха, не всичко, което бе сътворил през изминалите пет месеца и половина, е тук, в тази стая, подготвено за изложба? Той прекоси стаята, взе първото платно, което му попадна, и го вдигна да го видят. Беше портретът на мадам Кауфман, който най-много харесваше – онзи, дето тя, горката, бе казала, че приличала на риба.

– Това не е традиционно изкуство – обясни Фентън, – знам, че картините ми не приличат на илюстрациите по книгите. Но са силни. Самобитни. – Грабна друго платно. Отново мадам Кауфман, този път с Джоуни на скута. – „Майка и дете“ – каза той полу усмихнат, – най-старата тема. Поглед назад, там, откъдето сме дошли. Първата жена, първото дете.

Вдигна глава нагоре, опитвайки се за първи път да види платното, както биха го видели те. Потърси с очи одобрението на Една, нейната почуда, но се сблъска със същия безучастен, леден поглед, изпълнен с неразбиране. После лицето и сякаш се сбърчи, тя се обърна към

Алхюсънови и каза:

– Това не са картини, това са цапаници, направени надве-натри. – Една вдигна премрежен от сълзи поглед към инспектора: – Нали ви казах, че той не може да рисува. Никога в живота си не е рисувал. Искал е просто да има алиби, за да влезе в къщата при тази жена. Фентън видя как Алхюсънови я повеждат навън. Чу ги, че излизат от задната врата, сетне минаха през градината пред къщата.

– Това не са картини, а цапаници – повтори Фентън, остави платното на пода с лице към стената и каза на инспектора: – Сега мога да тръгна с вас.

Качиха се в полицейската кола. Фентън седна между инспектора и цивилния. Колата излезе от Боултинг Стрийт. Прекоси две други улици и тръгна по Оукли Стрийт в посока към Имбанкмънт. Светофарът превключи от оранжево на червено. Фентън си мърмореше:

– Не ми вярва – тя никога няма да ми повярва. После, когато светлините се смениха и колата потегли, той извика:

– Добре, ще призная всичко. Бях и любовник, разбира се, и детето беше мое. Аз пуснах газта тази вечер, преди да изляза от къщата. Аз ги убих. Щях да убия и жена си, когато отидем в Шотландия. Искам да призная, че аз го направих... аз... аз го направих.

КРАЙ

© 1959 Дафни дю Морие
© 1987 Мариана Шипковенска, превод от английски

Daphne du Maurier
The Alibi, 1959

Сканиране, разпознаване и редакция: pqgolova, 2007

Публикация:
ДАФНИ ДЮ МОРИЕ
ПТИЦИТЕ
ПСИХОФАНТАСТИЧНИ РАЗКАЗИ
Подбор и превод: Мариана Шипковенска
НАРОДНА КУЛТУРА СОФИЯ 1987

DAPHNE DU MAURIER
From „The Blue Lenses and Other Stories“
First published as „The Breaking Point“ by Victor Gollancz 1959
Penguin Books, 1977

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3215>]